

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2024 m. kovo 22 d.
(OR. en)

8148/24
ADD 5

Tarpinstitucinė byla:
2024/0068(COD)

SOC 231
EMPL 133
ECOFIN 353
EDUC 99
JEUN 64
CODEC 885
IA 93

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2024 m. kovo 21 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	SWD(2024) 68 final
Dalykas:	KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA pridedamas prie Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl stažuotojų darbo sąlygų gerinimo ir užtikrinimo ir kovos su stažuotėmis dangstomais nuolatiniais darbo santykiais ir Pasiūlymo dėl Tarybos rekomendacijos dėl sustiprintos stažuotojų kokybės sistemos, kuria pakeičiama 2014 m. kovo 10 d. Tarybos rekomendacija dėl stažuotojų kokybės sistemos

Delegacijoms pridedamas dokumentas SWD(2024) 68 final.

Pridedama: SWD(2024) 68 final

Briuselis, 2024 03 20
SWD(2024) 68 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS
POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

[...]

pridedamas prie

[...]

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl stažuotojų darbo sąlygų gerinimo ir užtikrinimo ir kovos su stažuotėmis dangstomais nuolatiniais darbo santykiais

ir

Pasiūlymo dėl Tarybos rekomendacijos dėl sustiprintos stažuočių kokybės sistemos, kuria pakeičiama 2014 m. kovo 10 d. Tarybos rekomendacija dėl stažuočių kokybės sistemos

{COM(2024) 132 final} - {COM(2024) 133 final} - {SEC(2024) 97 final} -
{SWD(2024) 66 final} - {SWD(2024) 67 final}

A. Būtinybė imtis ES lygmens veiksmų

Kokia problema sprendžiama?

ES yra 3,1 mln. stažuotojų ir manoma, kad stažuoočių paklausa didės. Kokybiškos stažuotės gali padėti patekti į darbo rinką. Tačiau, nepaisant to, kad priėmus 2014 m. [Tarybos rekomendacija dėl stažuoočių kokybės sistemos](#), buvo padaryta pažanga, **problemų tebekyla**.

Pirmoji problema yra susijusi su **problemišku** stažuoočių organizatorių **naudojimusi stažuotėmis**, t. y. neteisėta praktika, kai stažuotėmis dangstomi nuolatiniai darbo santykiai arba kai stažuotės neatitinka teisės aktų. Neteisėtai organizuojamose stažuotėse dalyvaujantys asmenys netenka svarbių ES, nacionalinės teisės aktais arba kolektyvinėse sutartyse įtvirtintų teisių. Antroji problema – **prastos kokybės** stažuotės, už kurias visiškai nemokama arba mokamas nepagrįstai mažas atlygis, nesuteikiama socialinė apsauga ir (arba) suteikiamas standartų neatitinkantis mokymosi komponentas, nors stažuotės ir gali būti organizuojamos teisėtai. Trečioji problema susijusi su **nevienodomis galimybėmis** dalyvauti stažuotėse. Ši problema atsiranda dėl kliūčių, trukdančių stažuotėse dalyvauti pažeidžiamų grupių atstovams ir organizuoti tarpvalstybines stažuotes, taip pat dėl sunkumų, susijusių su nuotolinių / mišrių stažuoočių organizavimu.

Šios problemos neigiamai veikia (jaunų) žmonių galimybes pereiti į darbo rinką, kai kuriems iš jų neužtikrinamos privalomos darbo teisės ir dėl to didėja skurdo ir socialinės atskirties rizika. Dėl šių problemų taip pat atsiranda nesąžininga konkurencija rinkoje, gali būti toliau skatinama įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktis ir trukdoma užtikrinti ES konkurencingumą.

Ko siekiama šia iniciatyva?

Šios iniciatyvos bendras tikslas – pagerinti naudojimąsi stažuotėmis, jų kokybę ir galimybes jose dalyvauti visoje ES, kad stažuotėmis būtų užtikrinamos tikros mokymosi ir darbo patirties galimybės, taip palengvinant perėjimo iš švietimo sistemos į darbo rinką ir darbo vietos keitimo procesus. Konkrečiai šia iniciatyva siekiama sustiprinti galiojančių teisės aktų vykdymo užtikrinimą ir padėti stažuotojams naudotis savo darbo teisėmis, užkirsti kelią problemiškam naudojimuisi stažuotėmis, remti sąžiningas darbo sąlygas (įskaitant atlyginimą ir galimybes naudotis socialine apsauga), pagerinti stažuoočių mokymosi komponentą ir galimybes dalyvauti stažuotėse.

Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda?

ES iniciatyva padės siekti Sutartyje nustatytų tikslų – skatinti tvarų ekonomikos augimą ir socialinę pažangą. Ji turėtų paskatinti aukštynkryptę socialinę konvergenciją ir padidinti bendrosios rinkos darną, padedant valstybėms narėms užtikrinti vienodas sąlygas, galiojančių taisyklių vykdymo užtikrinimą ir nuoseklų bei teisingą stažuotojų apsaugos lygį ES. Taip pat bus padidintas (būsimų) reikiamų įgūdžių turinčių darbuotojų rezervas ir taip bus prisidedama prie verslo konkurencingumo ir socialinės įtraukties.

B. Politikos galimybės

Kokios su teisėkūra susijusios ir nesusijusios politikos galimybės apsvarstytos? Ar viena iš politikos galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia? Kodėl?

Poveikio vertinime buvo išnagrinėtos keturios politikos sritys: problemiškas naudojimas stažuotėmis (A), prasta stažuoočių kokybė (B), nevienodos galimybės dalyvauti stažuotėse (C)

ir taikymo srities spragos (D). Šios politikos galimybės buvo atrinktos atsižvelgiant į aukščiausius teigiamus jų veiksmingumo, efektyvumo, nuoseklumo ir proporcingumo įvertinimus, palyginti su atskaitos scenarijumi.

Pagal **A srities** tinkamiausią politikos galimybę reikalaujama užtikrinti veiksmingą kontrolę ir patikrinimus, kad būtų galima nustatyti reikalavimų neatitinkančias stažuotes ir stažuotėmis dangstomus nuolatinius darbo santykius, ir imtis vykdymo užtikrinimo veiksmų remiantis nebaigtiniu ES lygmeniu nustatytų elementų sąrašu. Ši galimybė apima priemones, kuriomis siekiama padėti kompetentingoms institucijoms atlikti vertinimus, ir specialias paramos stažuotojams priemones, kuriomis būtų užtikrinamos jų teisės.

Pagal **B srities** tinkamiausią politikos galimybę užtikrinama, kad stažuotojams, kurie yra darbuotojai, nebūtų sudaromos mažiau palankios darbo sąlygos, įskaitant darbo užmokestį, nei panašioms pradinio lygmens darbuotojams, išskyrus atvejus, kai tokias skirtingas sąlygas galima pateisinti dėl objektyvių priežasčių. Pagal šią galimybę, *inter alia*, pateikiamos rekomendacijos dėl teisingo / proporcingo atlyginimo, galimybių naudotis socialine apsauga ir mentorystės paslaugomis visiems stažuotojams ir rašytiniuose stažuotčių susitarimuose teikiamos informacijos išplėtimo.

Pagal **C srities** tinkamiausią politikos galimybę pateikiamos rekomendacijos: 1) užtikrinti vienodas galimybes stažuotes atlikti pažeidžiamoms grupėms, 2) sudaryti palankesnes sąlygas tarpvalstybinėms stažuotėms ir 3) patobulinti nuotolines / mišrias stažuotes. Pagal **D srities** tinkamiausią politikos galimybę išplečiama taikymo sritis, įtraukiant į ją visas stažuotes.

Tinkamiausia politikos galimybė yra rinkinys, apimantis stažuotojams, kurie yra darbuotojai pagal ES teisę, taikomą **direktyvą** ir visiems stažuotojams taikomą **atnaujintą Tarybos rekomendaciją**.

Kas kuriai galimybei pritaria?

Tinkamiausia galimybė atspindi [2023 m. Europos Parlamento rezoliucijoje](#) pagal SESV 225 straipsnį, kurioje Komisija raginama atnaujinti ir sustiprinti 2014 m. stažuotčių kokybės sistemą ir paversti ją griežtesne teisėkūros priemone, nustatytus prioritetus. Ji taip pat atitinka Konferencijos dėl Europos ateities rekomendaciją ir profesinių sąjungų bei jaunimo organizacijų pozicijas. Tačiau dėl subsidarumo, proporcingumo ir teisėtumo aspektų ši tinkamiausia galimybė keliose srityse neapima teisiškai privalomų priemonių, kurių reikalauja šios suinteresuotosios grupės. Darbdaviai sutinka dėl bendro tikslo ir daugumos politikos galimybių, numatytų pagal tinkamiausią galimybę, tačiau nepritaria dėl teisiškai privalomos priemonės ir pritaria tam, kad reikia imtis su teisėkūra nesusijusių veiksmų.

C. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie yra tinkamiausios galimybės pranašumai?

Ši galimybė bus **naudinga stažuotojams socialiniu požiūriu**, nes sumažės problemišku ir prastos kokybės stažuotčių dalis. Taip pat sumažės stažuotojų, atliekančių pernelyg ilgą stažuotę, įskaitant pakartotines / vieną po kitos pas tą patį darbdavį vykdomas stažuotes. Stažuotojams taip pat būtų mokamas teisingesnis atlyginimas, užtikrinamos geresnės galimybės naudotis socialine apsauga ir suteikiamos geresnės mokymosi galimybės. Priklausomai nuo įgyvendinimo, šie pokyčiai galėtų turėti poveikį iki 1,5 mln. stažuotojų, kuriems nemokamas atlyginimas, ir 300 000 atlyginimą gaunančių stažuotojų, neturinčių galimybių naudotis

visomis socialinės apsaugos galimybėmis. Stažuotojams, kurie laikomi darbuotojais, bus taikomos tokios pačios sąlygos kaip ir kitiems pradinio lygmens tos pačios įstaigos darbuotojams, išskyrus atvejus, kai skirtingą požiūrį galima pateisinti dėl objektyvių priežasčių. Pasirinkus tinkamiausią galimybę stažuotės taptų prieinamesnės ir stažuotojams iš pažeidžiamų grupių, įskaitant neįgaliuosius.

Tikimasi, kad tinkamiausia galimybė bus **ekonomiškai naudinga stažuočių organizatoriams**, nes jiems bus užtikrinama sąžiningesnė konkurencija rinkoje. Be to, darbdaviams bus naudingas didesnis našumas ir konkurencingumas, nes darbo jėga bus labiau kvalifikuota. Papildoma nauda būtų susijusi su geresniu darbo rinkos suderinimu ir didesniais darbuotojų išlaikymo rodikliais, o dėl to galėtų sumažėti darbdavių patiriamos darbuotojų paieškos, derinimo ir įdarbinimo išlaidos. Stažuočių organizatoriams taip pat būtų naudingas platesnis ir įvairesnis kandidatų rezervas.

Kokios yra tinkamiausios galimybės išlaidos?

Pagrindinės tinkamiausios galimybės **išlaidos** yra susijusios su galimu darbo sąnaudų padidėjimu ir administracinėmis ar teisinėmis procedūromis bei sankcijomis. Šios nuostatos būtų taikomos tik stažuočių organizatoriams, kurių kontrolės procedūrų ir patikrinimų metu nustatomos problemiškos stažuotės ir kurių siūlomos stažuotės yra prastos kokybės. Taip pat bus patiriamos tam tikros su prisitaikymu prie naujų nuostatų ir informacijos apie stažuotojus ir su jais sudarytas sutartis teikimu kompetentingoms institucijoms (joms pareikalavus) susijusios išlaidos.

Kai kurios suinteresuotosios šalys išreiškė susirūpinimą, kad dėl šių išlaidų gali sumažėti stažuočių, visų pirma apmokamų, pasiūla. Tikėtina, kad dauguma tokių stažuočių, kurios galimai nebebūtų siūlomos, yra problemiškos ir (arba) prastos kokybės, todėl toks rezultatas atitiktų šios iniciatyvos tikslą. Atsižvelgiant į teigiamą poveikį stažuočių organizatoriams, demografinėms tendencijoms ir įtemptoms darbo rinkos sąlygoms, tikėtina, kad poveikis dėl sumažėjusio apmokamų stažuočių skaičiaus bus nedidelis.

Koks bus poveikis įmonėms ir MVĮ?

MVĮ galės naudotis didesniu stažuotojų rezervu ir joms bus sudaromos vienodesnės sąlygos, dėl kurių jos taps konkurencingesnės.

Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?

Nacionalinės valdžios institucijos galės veiksmingiau nustatyti stažuotėmis dangstomus nuolatinius darbo santykius ir su jais kovoti. Teigiamą poveikį valstybių biudžetams turės didesnės mokestinės ir socialinės apsaugos pajamos, paskiriamos baudos ir mažesnės socialinės apsaugos ir aktyvumo skatinimo išlaidos. Pagrindiniai išlaidų šaltiniai bus susiję su nacionalinių reguliavimo sistemų įgyvendinimu, tikrinimo institucijų gebėjimų stiprinimu ir pranešimų teikimo kanalų sukūrimu. Gali būti pastebimas nedidelis neigiamas poveikis biudžetui, jeigu stažuočių organizatoriai nuspręs sumažinti bendrą apmokamų darbo vietų skaičių.

Ar bus dar koks nors didelis poveikis?

Tikimasi, kad tinkamiausia galimybė turės didelį teigiamą poveikį pagrindinių teisių užtikrinimui ES.

D. Tolesni veiksmai

Kada politika bus persvarstoma?

Direktyva bus įvertinta praėjus penkeriems metams nuo jos įsigaliojimo dienos, praėjus dvejų metų jos perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpiui, o rekomendacija – per trejus metus nuo jos priėmimo dienos.